

Varhaiskasvatuksen toteuttaminen vuorohoidossa

Rovaniemi 17.9.2019

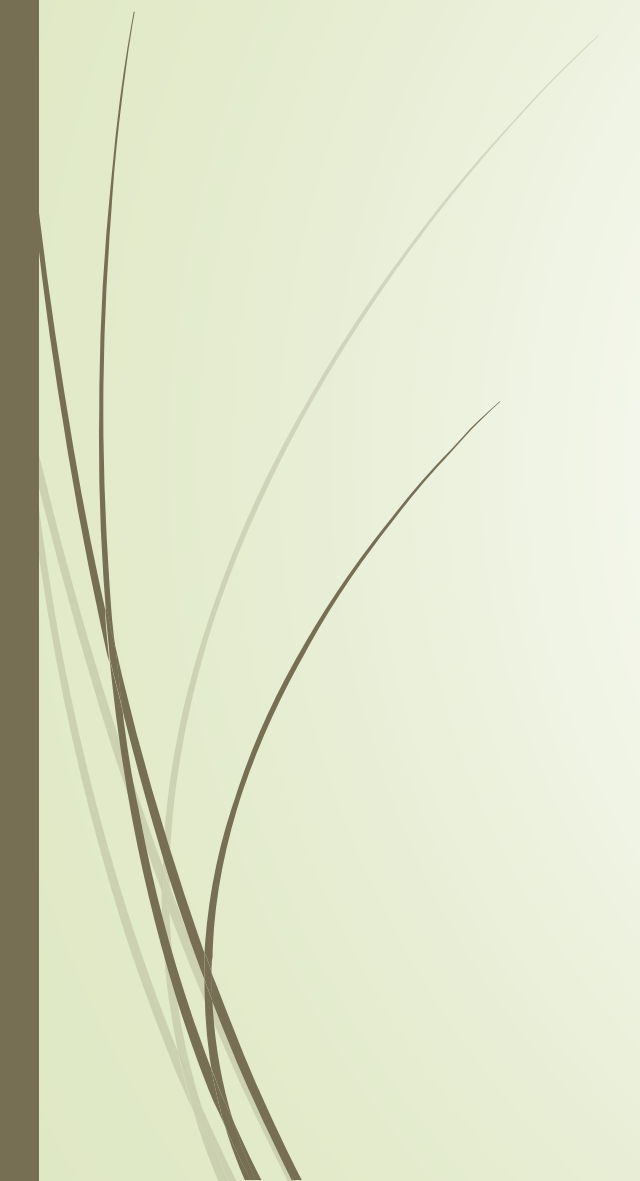
Kaisu Peltoperä, Lto, KM

kaisu.peltoperä@jyu.fi

JY, Väitöskirjatutkija

Osallistujien toiveita

- 1) Ilmoitettujen hoitoaikojen ja työvuorosuunnittelun yhteen sovittaminen
 - 2) Tiimityö ja tiedonkulku
 - 3) Lapsen oikeus varhaiskasvatukseen riippumatta hoitoajasta
-

1) Ilmoitettujen hoitokaikojen ja työvuorosunnittelun yhteen sovittaminen

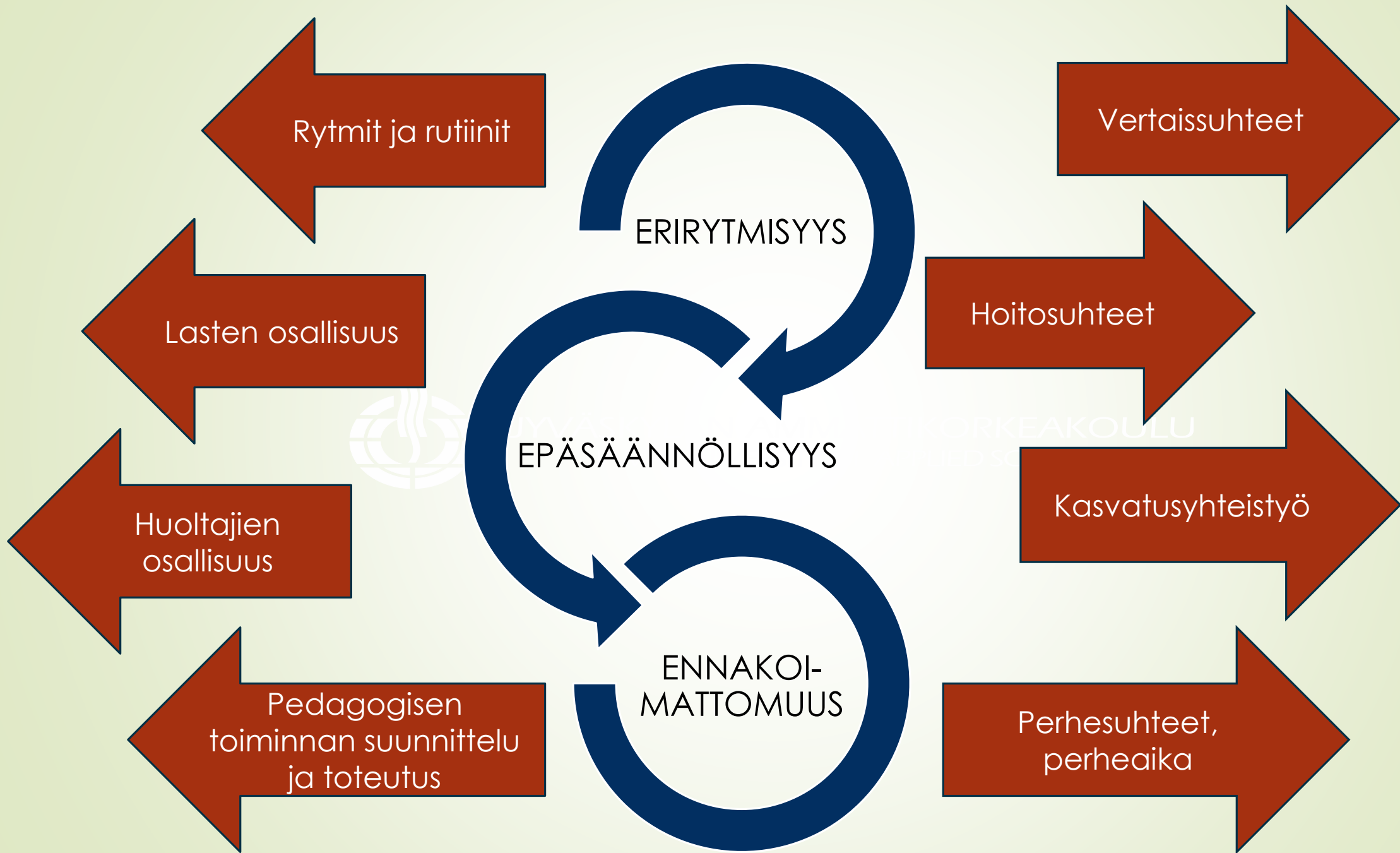
- ▶ Helpompaa isoissa yksiköissä, joissa esim. on aina yövuoroissa useampia lapsia
- ▶ Perheille soitetaan esim. torstaina ja varmistetaan, että lapset tulevat tosiaan viikonloppuna hoitoon. Tämä on vähentänyt viime hetken peruuttamisia.
- ▶ Hoitokaikojen muutokset: teroitetaan perheille, että hoitoajat pitää ilmoittaa tiettyyn päivään mennessä ja sen jälkeen pitää esim. soittaa johtajalle ja kysyä mahtuuko lapsi hoitoon
- ▶ Joissain kunnissa lähihoitajat voivat työvuoron peruuntuessa siirtyä muuhun yksikköön työtehtäviin halutessaan
- ▶ Jossain korvataan osa tunneista, jos työntekijä ehtii työpaikalle ennen työvuoron peruuntumista
- ▶ Eräissä kunnassa varhaiskasvatuspäällikkö on ottanut yhteyttä vanhempien työnantajiin ja kertonut heille, miten mm. nopeat työvuoromuutokset vaikuttavat perheiden, lasten ja varhaiskasvatuksen arkeen - eli yhteistä keskustelua!
- ▶ Viestintä vanhemmilta vie aikaa ja voimavaroja – voiko sopia esim. ajan, jolloin viesteihin vastataan -> esim. tietyt ajat varataan ryhmässä toimimiselle ilman puhelinta

Vanhempi

Lapsi

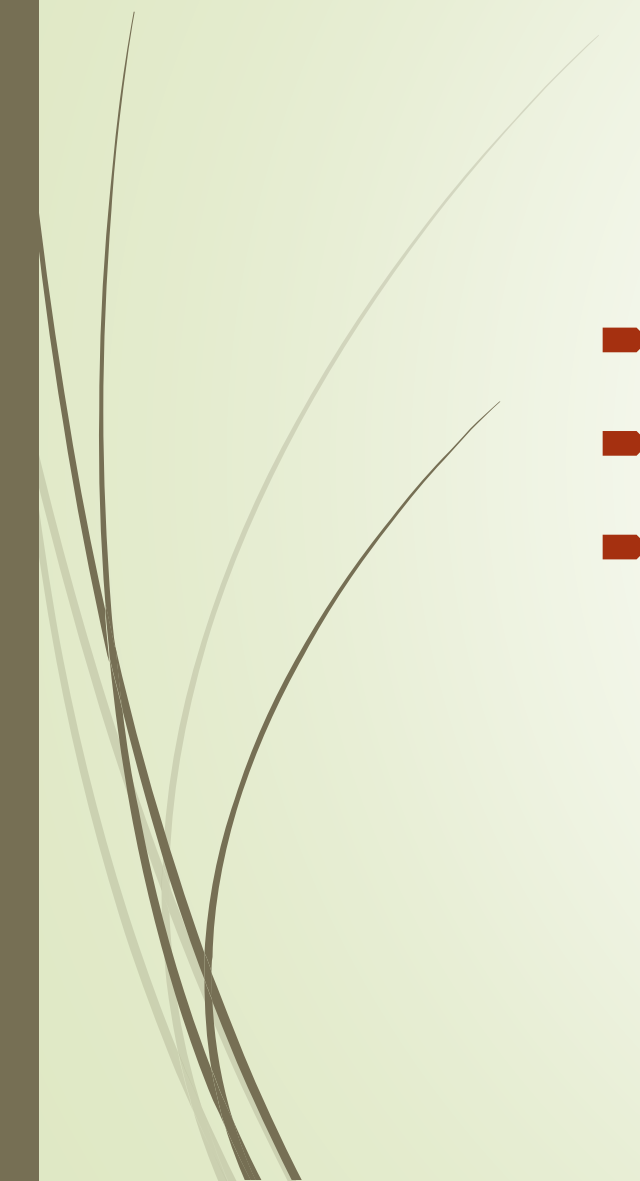
Palvelun-
tarjoaja

Työntekijä

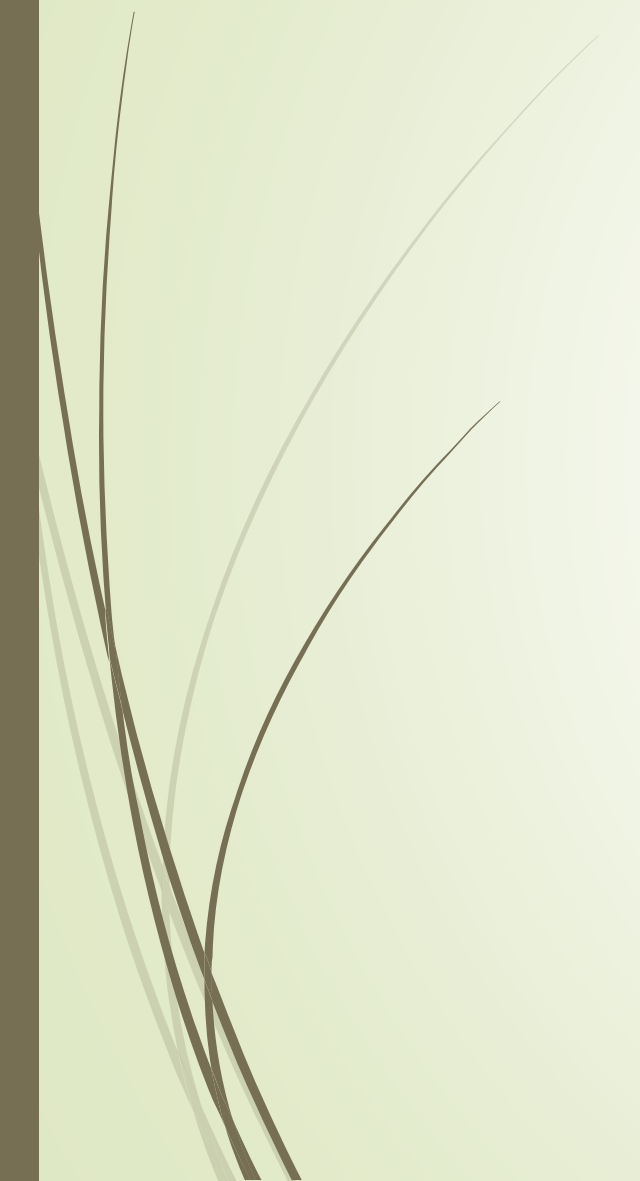

2) Tiimityö ja tiedonkulku

- Viestintä isossa organisaatiossa
 - Kaikkien yhteinen talo - kaikkien työ tärkeää
 - Työnjako ja tulevaisuuden pedagogiikka
-

Toimiva tiimi koostuu: (Lencioni 2016)

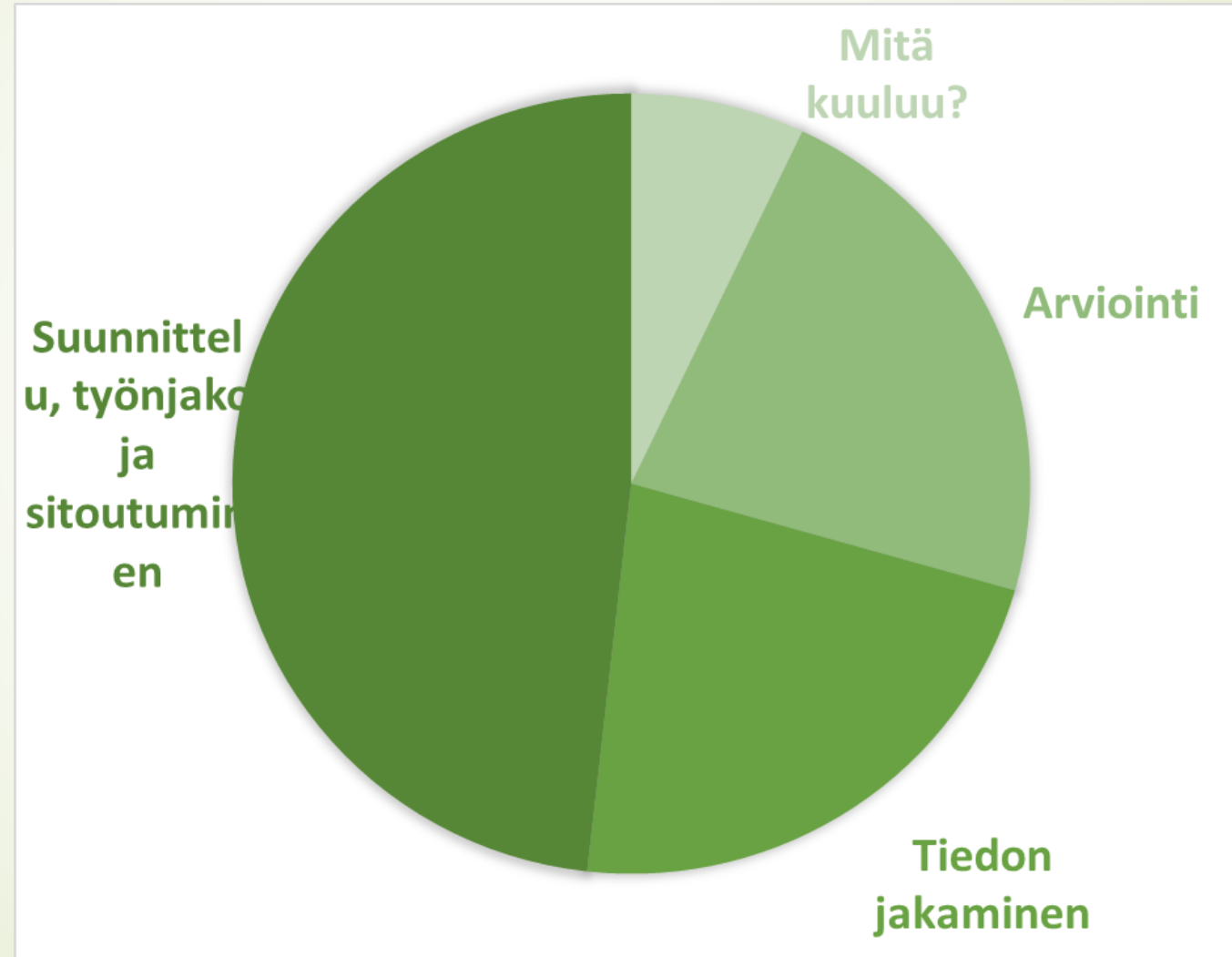
- luottamus
 - rakentava konflikti
 - sitoutuminen toimintaan/päätöksiin
 - tiimivastuu
 - yhteiset tavoitteet
-

Palaverikäytännöt

- Näiden merkitys korostuu, kun vuorohoidossa (tai pienryhmätyöskentelyssä) ei jaeta kokemuksia yhdessä siinä hetkessä
- Nostetaan kissa pöydälle
- Tietty, toistuva ajankohta
- Asialista
- Puheenjohtaja (pitää huolen, että ainakin tärkeimmät asiat ehditään käydä läpi) ja sihteeri
- Jokaisen ääni kuuluviin? Kapula, joka kiertää: se puhuu, jolla on puheenvuoro

Palaverikello - Hennariina Moisio

Tiedonkulku

- Miten lapsen vasuun kirjatut tavoitteet ja toimenpiteet tulevat jokaisen työntekijän tietoisuuteen?
- Miten kuulumiset lapsen hoitovuoroista siirtyvät eri työntekijöille ja vanhemmille?

3) Lapsen oikeus varhaiskasvatukseen riippumatta hoitoajasta

- Toteuttamistapoja iltaisin, viikonloppuisin? Milloin opettajat ovat paikalla?
- Päivärytmin rytmittäminen, kun lapset tulevat eri aikoihin.
- Kuinka suunnittelussa huomioin, että lapsi pääsee osallistumaan toimintaan riippumatta hänen hoitoajasta.
- Vuorohoidon pirstaleisuus, koska joskus lapsia vähän joskus yltäkyllin.
- Esiopetuksen järjestäminen vuorohoidossa oleville lapsille. Minkälaisia vaihtoehtoja, toteuttamistapoja on käytössä?

MITEN PEDAGOGIIKASTA PUHUTAAN VUOROHOITOKONTEKSTISSA?

8-16 näkökulma

- ▶ Ohjattu toiminta keskittyy aamupäiviin
- ▶ Opettajakeskeisyys

"Meillä on aikaa 24/7"

Pitkäkestoiset projektit

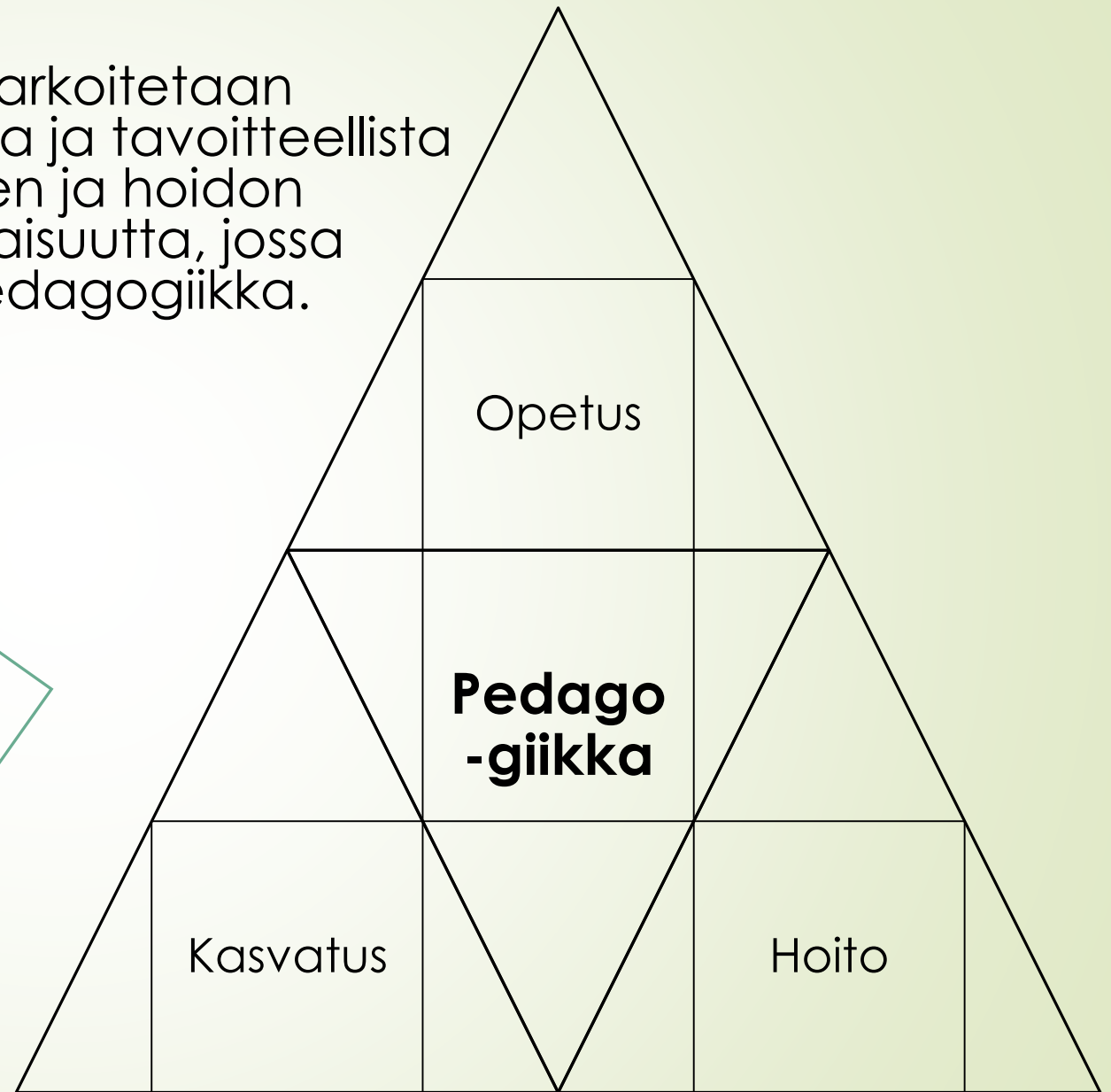
Hoiva keskeistä epätyypillisissä hoitovuoroissa

- ▶ Illat nähdään herkkinä aikoina, jolloin lapsen tarpeet liittyvät hoivaan.

*"Vähentäisin toimintaa,
lisäisin väljyyttä,
kodinomaisuutta, syliä, lämpöä,
niitä lapset kaippaa!" Lh*

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. (Varhaiskasvatustilaki)

Toteutuvat eri tavoin eri-ikäisten kanssa ja eri vuorokauden aikoina

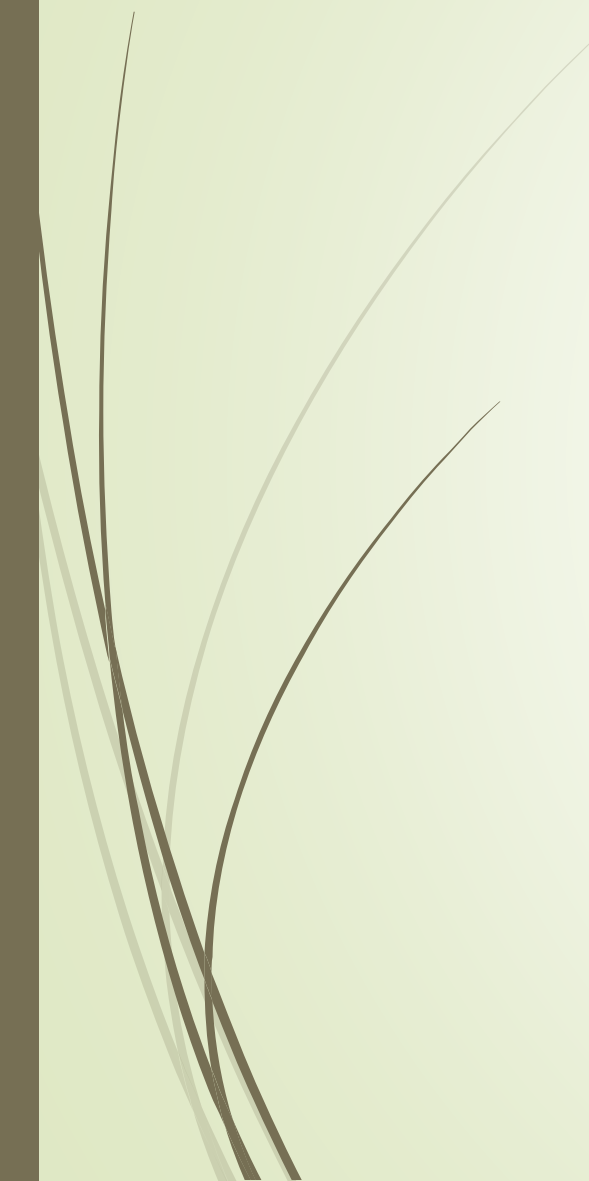
Kasvatus, opetus ja hoito varhaiskasvatuksessa

- **Kasvatus:** sosialisatiota, kulttuuristen arvojen siirtämistä, auttaa lasta toteuttamaan itseään, lapsi oppii ottamaan vastuuta itsestään, kokemus, että on hyväksytty ja kunnioitettu
- **Hoito:** toiminta ja keskittyminen toiseen ihmisen siten, että se hyödyttää toista ja tukee hänen hyvinvointia, fyysisistä tarpeista huolehtiminen ja huolenpito, välittämistä/eettistä asennoitumista lapseen (välittäminen on suhde, ei mitään erityistä toimintaa) lapsi tuntee itsensä rakastetuksi, arvostetuksi ja ymmärretyksi. Yhteiset positiiviset ja iloa tuottavat kokemukset
Mallitamme hoitoa hoitamalla
- **Opetus:** tilannekohtaista, ajallisesti rajatumpaa

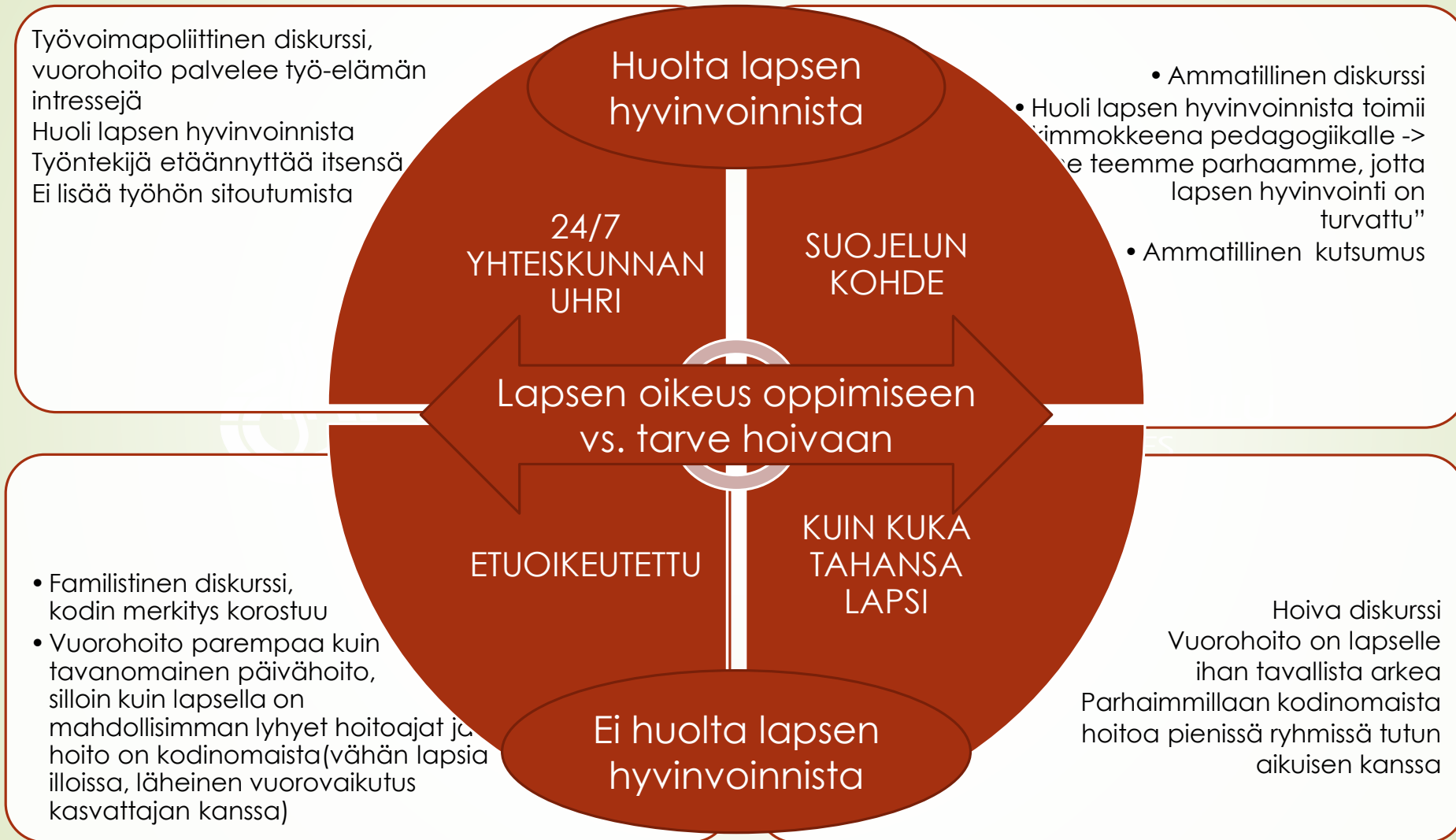
”Hännikäinen, 2016. Varhaiskasvatus pienten lasten päiväkotiryhmissä: Hoitoa, kasvatusta vai opetusta? Teoksessa K. Karila & L. Lipponen (toim).
Varhaiskasvatuksen käsikirja. Vastapaino.

Taukojumppatehtävä

- Nouse ylös ja tervehdi vierustoveriasi
 - Pohtikaa yhdessä minkälainen käsitys teillä on vuorohoidossa olevasta lapsesta, mitä ajatuksia ensimmäisenä tulee mieleen?
 - Mitä muita käsityksiä lapsesta vuorohoidon kontekstissa voi herätää?
-

Lapsikäsitys vuorohoidossa

Esiopetussuunnitelma/
Valtakunnalliset
varhaiskasvatus-
suunnitelman perusteet

Vuorossa oleva
työntekijä
(koulutus,
kiinnostuksen
kohteet,
osaaminen,
vireystila,
asenne)

Pedagogiikan
toteuttaminen
vuorohoidossa

Lapsen oppimis-
suunnitelma/
varhaiskasvatus-
suunnitelma/ (ns.
elävä opetus-
suunnitelma)

Tilanne – hoitoaika,
ryhmän
koko/koostumus,
lapsen vireystila

PEDAGOGIIKKA VUOROHOIDOSSA

Jännitteinen puhetapa	Ydinkysymys	Miten rakentuu työntekijöiden puheessa
Lasten oikeus oppimiseen vs. tarve hoivaan	Kenelle pedagogiikka kuuluu?	<ul style="list-style-type: none">• Lasten oikeus oppimiseen liittyy tasa-arvon kysymykseen -> kaikkien yhtäläiset oikeudet• Painotus hoivaan rajoittaa pedagogiikan isompiin lapsiin ja arkipäiväaikaan
Työntekijän koulutustausta vs. yksilölliset vahvuudet pedagogisen työn toteuttamisessa	Kuka toteuttaa pedagogiikkaa?	<ul style="list-style-type: none">• Pedagogiikka kuuluu vain opettajille• Kaikki voivat toimia pedagogisesti koulutustaustasta riippumatta
Standardoitu pedagogiikka vs lasten yksilöllisiin tarpeisiin vastaaminen	Miten pedagogiikkaa toteutetaan?	<ul style="list-style-type: none">• Pedagogiikan avulla pyritään ennaltamäärättyihin tuotoksiin• Pedagogiikassa keskitytään yksilöllisiin prosesseihin

Lasten oikeus oppimiseen vs. tarve hoivaan

➤ Mitä on pedagogiikka?

Lasten oikeus oppimiseen liittyy tasa-arvon kysymykseen -> kaikkien yhtäläiset oikeudet

Painotus hoivaan rajoittaa pedagogiikan isompiin lapsiin ja arkipäiväaikaan

Lasten oikeus oppimiseen vs. tarve hoivaan

► Tarve hoivaan:

- “Eihän kotonakaan...”
- “Pienethän tarvitsee hoivaa, isommille sitten vähän enemmän toimintaa”

► Oikeus pedagogiikkaan

- “No haasteet ehkä lähinnä, tietenkin opettajana ajattelen niin kun pedagogisesta näkökulmasta, että se saadaan tasavertaiseksi kaikille lapsille. Ja lapsen osallisuudesta ja osallistumisesta kaikkeen toimintaan, että se saadaan tasavertaiseksi.”

Työntekijän koulutustausta vs. yksilölliset vahvuudet pedagogisen työn toteuttamisessa

► Kuka toteuttaa pedagogiikkaa?

JYVÄSKYLÄN
YLIOPISTO

Pedagogiikka kuuluu
vain opettajille

KEAK
SCIENCE

Kaikki voivat toimia
pedagogisesti
koulutustaustasta
riippumatta

- > “Ne opet toteuttaa pedagogiikkaa siellä päivävuoroissa”
- > Yhteinen näkemys pedagogiikasta
- > Yhteinen suunnittelu-aika, kun yhteiset kokemukset puuttuvat
- > Näkemys omasta pätevyydestä/osaamisesta
- > Sitoutuminen työhön

Ammatillisuus

H: Suunnitteletteks te ihan sillai niin ku just ne illat ja viikonloputki, et mitä?

V: Viikonloppuja ei, et viikonloput on vähä yleensä semmosia, et tota tehään semmosta niin ku **mitä halutaan**. Se on enemmän meillä semmosta **kodinomaista**.

H: Joo

V: Tai sillee, että ollaan rennosti ja katotaan piirrettyjä aamulla ja sit vasta syyään ja lähetään käymään vaik puistossa tai jossain tämmösissä ja et ne on niin ku vapaampia niin sanotusti ne.... ”

LH, Perheet 24/7 haastatteluaineisto

Pedagogiikan sijoittuminen/määrittely

“Nii-i. Pedagogi--- mä en tiiä sitä sanaa niin ku siis pedagogika sitähan löytyy aika monestaki asiasta että et meillä semmoset ihan tavallisetki asiat voi olla just sitä meiän vuorohoidon pedagogiikkaa et me opitaan oleen siinä ryhmässä. Ja opitaan olemaan ruokapöydässä. Ja käymään vessassa ja siis tämmöset asiat. Ei mitää ei mitää kauheen korkeelentosta. **Että ne sit sijottuu niihin niihin päivä päivähommiin sit semmoset enemmän semmoset pedagogiasiat et enemmän mää mieltisin niin ku kasvatukselliseks asiaks nää vuorohoidon jutut.**”

LH, Perheet 24/7 haastatteluaineisto

Edellytykset: perehdytys, tuki, kokemus
omista voimavaroista,
Yhteinen näkemys pedagogiikasta

Varhaiskasvatuksen opettajilla
pedagoginen kokonaisvastuu

Lastenhoitajilla tavanomaista
päivähoitoa enemmän vastuuta
varhaiskasvatuksen toteuttamisesta

VARHAISKASVATUKSEN OPEKESKUS
EARLY CHILDHOOD EDUCATION EXPERTISE

VARHAISKASVATUKSEN OPEKESKUS
EARLY CHILDHOOD EDUCATION EXPERTISE

Standardoitu pedagogiikka vs lasten yksilöllisiin tarpeisiin vastaaminen

- Miten pedagogiikkaa toteutetaan?

ym.

Pedagogiikassa keskitytään yksilöllisiin prosesseihin

Pedagogiikan avulla pyritään ennaltamäärättyihin tuotoksiin

- > Kaikille samaa, vai yksilöllistä pedagogiikkaa?
- > Mikä merkitys on tuotoksella, kuten askartelu ym.?
- > Tuetaanko lapsen yksilöllistä kasvua, kehitystä ja oppimista?

”Varhaiskasvatuksen pedagogiikka on suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvattajan ja lapsen vuorovaikutukseen pohjautuvaa institutionaalista ja ammatillista toimintaa, jossa pyritään tietoisesti vaikuttamaan lapsen kehitykseen, oppimiseen ja hyvinvointiin. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka toteutuu kasvatusyhteisössä tiede- ja tutkimusperustaisesti varhaiskasvatuksen tavoitteiden, sisältöjen, menetelmien ja oppimisympäristön avulla sekä toiminnan havainnoinnin, dokumentoinnin ja toimintakulttuurin jatkuvan arvioinnin ja kehittämisen kautta. Varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa toteutetaan leikkiä sekä lapsen aktiivisuutta ja osallisuutta korostaen, yhteistyössä vanhempien ja muiden asiantuntijoiden kanssa.

Alila, K. & Ukkonen-Mikkola, T. Käsiteanalyysistä varhaiskasvatuksen pedagogiikan määrittelyyn. Kasvatus 1/2018.

PEDAGOGIIKAN KESKIÖSSÄ VUOROHOIDOSSA

PEDAGOGINEN JATKUMO

Pitkäkestoiset toiminnot

Monipuolisia toimintakokemuksia kaikille

- Jotkut lapset voivat olla vain rajallisesti mukana tietyissä toiminnoissa

Perustehtävä
kirrkaasti
mielessä
Arvot
Visio
Asenne
Motivaatio
Osaaminen
Tahto
Toimintatavat

Tavoite/
päämäärä

Rajoitukset
Resurssit
Esteet

Mitä haluaisin sinun vievät kotiin tänään

- Miten puhutaan vuorohoidosta?
 - Muutetaan haasteet kehittämistehtäviksi
 - Nähdään vuorohoidon mahdollisuudet
- Miten puhutaan lapsista/mitä ajatellaan vuorohoidossa olevasta lapsesta?
- Vuorohoidon työntekijöille intoa tehdä tärkeintä mahdollista työtä 😊